

กระบวนการจัดการเรียนและการพัฒนางวงดนตรีไทยสู่ความเป็นเลิศ :

กรณีศึกษางวงดนตรีไทยโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช

Learning management process and the development of Thai music bands to be excellent : A case study of Thai Classical Music Band of Benchama Maharat School.

ธนวัฒน์ บุตรทองทิพย์¹ อนุวัฒน์ บุตรทองทิพย์² อำนาจ งามะพันธุ์³

บทคัดย่อ

บทความเรื่องกระบวนการจัดการเรียนและการพัฒนางวงดนตรีไทยสู่ความเป็นเลิศ : กรณีศึกษางวงดนตรีไทยโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติ ผลงานที่โดดเด่น การบริหารจัดการ และศึกษาการเรียนการสอนของวงดนตรีไทยโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช โดยศึกษาจากเอกสาร การสัมภาษณ์บุคคล การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า วงดนตรีไทยโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.2529 มีประวัติการก่อตั้งมายาวนานกว่า 30 ปี ตลอดระยะเวลาดังกล่าวได้มีการพัฒนา ตลอดจนสร้างผลงานที่โดดเด่นไว้มากมาย ทั้งในระดับจังหวัด ระดับภาค และระดับประเทศ อันเกิดจากการบริหารจัดการการเรียนการสอนที่ดีของอาจารย์ผู้ควบคุมวง วงดนตรีไทยโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราชมีการจัดระบบการบริหารจัดการที่ดี มีการอบรมให้สมาชิกในชมรมมีความสามัคคีกัน และสอนให้รู้จักการเสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อปฏิบัติงานส่วนรวม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ จึงทำให้วงดนตรีไทยโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราชที่สร้างผลงานได้ดีมาโดยตลอด

วงดนตรีไทยโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช แบ่งการบริหารจัดการออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้ 1.ด้านการจัดการสมาชิกในวงดนตรี 2.ด้านการจัดการงบประมาณ 3.ด้านการจัดการการฝึกซ้อม สำหรับการสอนและถ่ายทอดวิชาดนตรี แบ่งรูปแบบการถ่ายทอดได้ดังนี้ 1.การต่อเพลงแบบมุขปาฐะ การต่อเพลงในลักษณะนี้เป็นวิธีการสอนแบบโบราณ โดยใช้วิธีการถ่ายทอดแบบท่องจำ ไม่มีการใช้การจดบันทึกตัวโน้ตในการจดจำทำนองเพลงต่าง ๆ จึงถือเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญอย่างหนึ่งของวัฒนธรรมการถ่ายทอดดนตรีไทย ในปัจจุบันวงดนตรีไทยโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราชยังใช้รูปแบบการต่อเพลงรูปแบบนี้และเกิดผลดีแก่การเรียนรู้มาโดยตลอด 2.การต่อเพลงแบบใช้โน้ต บันทึกโน้ตเพลง การเรียนดนตรีไทยในอดีตเป็นการเรียนโดยอาศัยการท่องจำเป็นหลัก ในปัจจุบันลักษณะการถ่ายทอดความรู้ได้เปลี่ยนไป มีผู้คิดค้นระบบการจดบันทึกโน้ตดนตรีไทยขึ้นมา เพื่อช่วยให้การถ่ายทอดความรู้ เป็นไปด้วยความสะดวกและเข้าถึงได้ง่ายขึ้น การต่อเพลงในลักษณะนี้มักให้นักเรียนดูโน้ตเพลงและบรรเลงตามโน้ต โดยอาจารย์ผู้สอนจะเป็นผู้กำกับและคอยแนะนำการบรรเลงว่าควรเป็นไปในแนวทางใดหรืออย่างไร

คำสำคัญ : การบริหารจัดการ, การเรียนการสอน, วงดนตรีไทยโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช

¹ อาจารย์สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด E-mail : thanawat.reru.ac.th

² บัณฑิตปริญญาโท สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น E-mail : anuvat_tle@hotmail.com

³ อาจารย์สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Abstract

This article is about the learning management process and the development of a Thai band of being excellence: A case study of the Thai music band of Benjama Maharaj School. The objective to study the history, outstanding contribution, and the learning management process of the Thai music band of Benjama Maharaj School. By studying from documents, Personal interview, Participatory observation, Non-participatory observation and analyze the data.

The results of the research showed that the Thai music band of Benjama Maharaj School was established in 1986 with a history of more than 30 years. Over the past have developed, as well as works by many prominent at the provincial, regional and national levels. As a result of the great management of the conductor. By training for members unity and taught to sacrifice personal time to the common good to achieve the objectives or goals set. Therefore, the Thai music band of Benjama Maharaj School was succeeded to create good works all along.

The management is divided into 3 issues as follows. 1. Management of band members 2. Budget management 3. Training management. The teaching model is as follows, 1. learning by heart - repetition as a traditional teaching method by means of rote learning No note-taking is used to recognize melodies and considered as an important learning characteristic of Thai music culture. At present, the Thai music band of Benjama Maharaj School continue to use this teaching model and have always been good for learning. 2. Note-based teaching - Musical notes. At present, the teaching has changed. There is the invention of the system of Thai musical notes to help to learn with convenience and accessibility. In this type of teaching, students often look at musical notes and play along with the notes which the instructor will direct and advise on how to proceed in any way.

Keywords : Management, Instructional, Thai Classical Music Band of Benchama Maharat School.

ความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัย

ดนตรีไทยในอดีตยังไม่แพร่หลายสู่สถาบันการศึกษาเช่นในปัจจุบัน ตลอดระยะเวลาอันยาวนานดนตรีไทยเป็นที่นิยมอย่างสูงสุดในยุคสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ประมาณสมัยรัชกาลที่ 4 ถึงรัชกาลที่ 7 แหล่งที่ผลิตศิลปินและครูดนตรีไทยที่สำคัญคือ บ้าน วัดและวัง ครูหลายท่านเริ่มฝึกหัดดนตรีเบื้องต้นที่บ้าน แล้วไปฝึกฝนต่อที่วัดสุดท้ายจบลงที่วัง เข้าไปเป็นนักดนตรีหลวงหรือบางท่านเริ่มจากวัง จากวัดก่อนก็มี ครูดนตรีไทยที่รู้จักมีชื่อเสียงหลายท่าน เช่น หลวงประดิษฐไพเราะ(ศร ศิลปะบรรเลง) เรียนดนตรีที่บ้านจากครูสินบิดาของท่าน แล้วไปแสดงฝีมือของท่านที่วัดหลายแห่ง จากนั้นเข้าสู่วังบูรพาภิรมย์ในที่สุดก็ได้พระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นหลวง ได้เป็นหัวหน้าวงดนตรีหลวงในสมัยรัชกาลที่ 7 สุดท้ายออกจากวังสวนกุหลาบของสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงนครราชสีมา ไปอยู่ที่บ้านตำบลบ้านบาตร บ้านของท่านเอง มีลูกศิษย์ที่เรารู้จักกันดีเช่น ครูบุญยงค์ เกตุคง ครูประสิทธิ์ ถาวร ดร.อุทิศ นาคสวัสดิ์ (ณัฐภูมิ นนทสิริกุล, 2553)

ปัจจุบันดนตรีไทยได้กระจายไปอย่างแพร่หลายตามภูมิภาคต่าง ๆ ในประเทศไทย ซึ่งเครือข่ายดนตรีไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมการอนุรักษ์ดนตรีไทยเป็นอย่างมาก เนื่องจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือถือเป็นภูมิภาคที่ใหญ่ที่สุดของประเทศไทย มีวัฒนธรรมทางดนตรีกระจายกันอย่างแพร่หลายใน

แต่ละพื้นที่จังหวัด เห็นได้จากหลักสูตรการศึกษาตามสถานศึกษาต่าง ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ บางสถานศึกษามี
ดนตรีไทยเป็นหนึ่งในหลักสูตรการศึกษา เพื่อให้เยาวชนได้สืบทอดและอนุรักษ์วัฒนธรรมดนตรีไทย ซึ่งดนตรีไทยใน
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือหากกล่าวถึงโรงเรียนที่มีหลักสูตรในการสอนดนตรีไทยและมีการส่งนักเรียนเข้าประกวด
ดนตรีไทย ที่เห็นได้อย่างชัดเจน เช่น โรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช โรงเรียนสตรีชัยภูมิ โรงเรียนศรีกระนวนวิทยาคม
โรงเรียนจะเข้หินสังขกิจวิทยา โรงเรียนลือคำหาญวารินชำราบ เป็นต้น

โรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราชเป็นหนึ่งในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงและมีความโดดเด่นทางด้านดนตรีไทยเป็นอย่างมาก
และยังมีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เขียนจึงได้เลือกเขียนงานชิ้นนี้ในหัวข้อเรื่อง “กระบวนการ
จัดการเรียนและการพัฒนางานดนตรีไทยสู่ความเป็นเลิศ : กรณีศึกษางานดนตรีไทยโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช”

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติและผลงานที่โดดเด่นของวงดนตรีไทยโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช
2. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการของวงดนตรีไทยโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช
3. เพื่อศึกษาการเรียนการสอนของวงดนตรีไทยโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความนี้ผู้เขียนได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร บทความ งานวิจัย และวิทยานิพนธ์ ซึ่งข้อมูลที่ได้มีทั้งเป็น
เอกสาร ภาพถ่าย และวิดีโอ นอกจากข้อมูลในส่วนที่เป็นเอกสารแล้ว ข้อมูลหลักที่สำคัญอีกส่วนหนึ่งได้มาจากการออก
ภาคสนาม โดยวิธีการสัมภาษณ์ สังเกตการณ์ และรวบรวมข้อมูลจากบุคคลที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และผู้ที่
เกี่ยวข้อง เพื่อให้เชื่อมโยงข้อมูลและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการศึกษาและการนำเสนอ
ข้อมูล โดยใช้วิธีดำเนินงานวิจัย ดังนี้

1. ประชากรผู้ให้ข้อมูล
 - 1.1 อาจารย์ผู้ควบคุมวง ได้แก่
 - อาจารย์รุจิวรรณ อาจมกล
 - 1.2 ศิษย์เก่ารุ่นแรกถึงรุ่นที่ 20 ได้แก่
 - ดร.วรารุณ เรืองบุตร
 - นายเอกพล ทศโยธิน
 - นายธนทรัพย์ มีทรัพย์
 - นายสุริยพงษ์ บุญโกล
 - 1.3 ศิษย์เก่ารุ่นที่ 21 ถึงศิษย์รุ่นปัจจุบัน ได้แก่
 - นางสาวกนกพร หลักรัตน์
 - นายภูมิ โสภา
 - นางสาวพวงผกา สว่างวงศ์
 - นางสาวจิตรลดา ศรีเมือง
 - นายกิตติคุณ บุญจริง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

2.1 แบบสำรวจภาคสนาม

2.2 แบบสังเกต แบ่งออกเป็น 2 ชนิดประกอบด้วย

- 1) สังเกต แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation)
- 2) สังเกต แบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation)

2.3 แบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ชนิดประกอบด้วย

- 1) แบบสัมภาษณ์ ที่มีโครงสร้าง (Structured Interviews)
- 2) แบบสัมภาษณ์ ที่ไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interviews)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลในลักษณะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เพื่อที่จะสามารถตอบคำถามเกี่ยวกับการวิจัยได้ตามที่กำหนดไว้ โดยมีวิธีการเก็บข้อมูล 2 ลักษณะ ดังนี้

3.1 การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร จากหน่วยงานราชการ บทความ หนังสือ วิทยานิพนธ์ อินเทอร์เน็ต และห้องสมุด

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

1) ลงพื้นที่สำรวจภาคสนาม เป็นการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น โดยมีขอบเขตการสำรวจด้าน นิเวศวิทยา ด้านสังคม ด้านกายภาพ ด้านวัฒนธรรม ของวงดนตรีไทยโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช

2) สังเกต แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) เป็นการสังเกตที่ผู้วิจัยได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ เช่น ผู้วิจัยได้ไปบรรเลงบริการสังคมร่วมกับวงดนตรีไทยโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช เป็นต้น

3) สังเกต แบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) เป็นการสังเกตกิจกรรม อยู่ห่าง ๆ ในฐานะผู้สังเกตและผู้ฟังดนตรี ซึ่งผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยวิธีการจดบันทึก ถ่ายภาพ บันทึกเสียง และบันทึก วิดีโอ

4) แบบสัมภาษณ์ ที่มีโครงสร้าง (Structured Interviews) วิจัยได้กำหนดประเด็น คำถามไว้อย่างแน่นอน เพื่อสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เพื่อจัดหมวดหมู่ข้อมูลและวิเคราะห์ ครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ

5) แบบสัมภาษณ์ ที่ไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interviews) เพื่อใช้สำหรับการ สัมภาษณ์แบบเจาะลึกในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายหลักของการวิจัย ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามที่ได้ข้อมูลกว้างและ หลากหลาย โดยไม่จำกัดคำตอบ

4. การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร บทความ งานวิจัย และวิทยานิพนธ์ ซึ่งข้อมูลที่ได้มาทั้ง เป็นเอกสาร ภาพถ่าย และวิดีโอ นอกจากข้อมูลในส่วนที่เป็นเอกสารแล้ว ข้อมูลหลักที่สำคัญอีกส่วนหนึ่งได้มาจากการ ออกภาคสนาม โดยวิธีการสัมภาษณ์ สังเกตการณ์ และรวบรวมข้อมูลจากนักดนตรี และผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เชื่อมโยง ข้อมูลและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาประวัติและผลงานที่โดดเด่นของวงดนตรีไทยโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช
- 2) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการของวงดนตรีไทยโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช
- 3) เพื่อศึกษาการเรียนการสอนของวงดนตรีไทยโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องกระบวนการจัดการเรียนและการพัฒนางานดนตรีไทยสู่ความเป็นเลิศ : กรณีศึกษาวงดนตรีไทยโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1.เพื่อศึกษาประวัติและผลงานที่โดดเด่นของวงดนตรีไทยโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช 2.เพื่อศึกษาการบริหารจัดการของวงดนตรีไทยโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช 3.เพื่อศึกษาการเรียนการสอนของวงดนตรีไทยโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ประวัติความเป็นมาของวงดนตรีไทยโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช

วงดนตรีไทยโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช ได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ.2529 โดยมีนางรุจิวรรณ อากมล เป็นผู้ก่อตั้ง ซึ่งเป็นครูสอนดนตรีไทยคนแรกและคนปัจจุบัน โดยได้รับการสนับสนุนจากนายคำพันธ์ คงนิล ผู้อำนวยการโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช

พ.ศ.2532 โรงเรียนได้ให้การสนับสนุนงบประมาณในการสั่งซื้อเครื่องดนตรีไทยประเภทเครื่องสาย อาจารย์ผู้ควบคุมวงจึงหานักเรียนที่มีความสามารถและให้ความสนใจทางด้านดนตรีไทยมาเข้าร่วมชมรม ด้วยวิธีการชักชวนนักเรียนที่เรียนวิชาดนตรีไทยมาเข้าร่วมชมรม เมื่อมีนักเรียนมาสมัครเข้าร่วมชมรมแล้ว ทางอาจารย์ผู้ควบคุมวงจึงมีการฝึกฝนเด็กนักเรียนในชมรมให้มีความชำนาญยิ่งขึ้น ต่อมาทางอาจารย์ผู้ควบคุมวงได้เล็งเห็นถึงทักษะของนักเรียนในชมรมที่พัฒนาขึ้นมาก จึงส่งประกวดดนตรีไทยในรายการต่าง ๆ แต่ทางชมรมสามารถส่งวงดนตรีไทยประกวดได้ประเภทเดียวคือ “วงเครื่องสายวงเล็ก” เนื่องจากเครื่องดนตรีของทางชมรมไม่เพียงพอในการส่งประกวดวงดนตรีประเภทอื่น เริ่มส่งวงดนตรีไทยเข้าประกวดครั้งแรก ในงานวิชาการของโรงเรียนกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ประเภทวงเครื่องสายวงเล็ก ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1

พ.ศ.2533 นายมงคล สุวรรณพงศ์ ซึ่งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน ในขณะนั้น ได้จัดซื้อเครื่องดนตรีไทย ประเภทวงปี่พาทย์ให้แก่ทางชมรม ทางชมรมเริ่มส่งวงดนตรีไทยเข้าร่วมแข่งขันในงานศิลปหัตถกรรมนักเรียนระดับจังหวัดเป็นครั้งแรก และได้รับรางวัลชนะเลิศ ประเภทเครื่องสายผสมปี่พาทย์เครื่องคู่ และวงปี่พาทย์ไม้นวม

พ.ศ.2537 นายวินัย เสาหิน ซึ่งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการอนุรักษ์และส่งเสริมดนตรีไทย จึงได้จัดซื้อเครื่องดนตรีไทย วงปี่พาทย์และวงเครื่องสายเป็นจำนวนมาก เพื่อให้ นักเรียนได้มีเครื่องดนตรีที่มีคุณภาพในการฝึกซ้อม และได้มีโอกาสไปบรรเลงงานบริการสังคมต่าง ๆ เช่น พิธีไหว้ครู งานแต่งงาน งานบวช งานศพ เป็นต้น ต่อมาในปี

พ.ศ.2551 นายสมจิตร บุตรทองทิพย์ ซึ่งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน ได้จัดซื้อเครื่องดนตรีไทยประเภทวงปี่พาทย์ให้ทางชมรม และทางโรงเรียนได้เชิญอาจารย์พิเศษที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านดนตรีไทยมาให้ความรู้เพิ่มเติมแก่นักเรียนหลายท่าน เช่น อาจารย์มิตต ทรัพย์ผุด อาจารย์วุฒิไกร ไชยกาล อาจารย์วรารุณ เรืองบุตร อาจารย์ ดร.ธนวัฒน์ บุตรทองทิพย์ และอาจารย์วิเศษ ประสานวงศ์ เป็นต้น ซึ่งท่านได้มาให้ความรู้ทางด้านกลุ่มปี่พาทย์และกลุ่มเครื่องสาย

ในปัจจุบันชมรมดนตรีไทยโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช ได้มีการพัฒนาขึ้นมาโดยตลอด ทางโรงเรียนจึงสนับสนุนให้ทางวงดนตรีไทยส่งประกวดดนตรีไทยในรายการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นระดับเขต ระดับภาค และระดับประเทศ ซึ่งการประกวดดนตรีไทยนั้น จะทำให้เด็กนักเรียนได้รู้จักเพื่อนต่างโรงเรียนและได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอีกด้วย

2. ผลงานที่โดดเด่นของวงดนตรีไทยโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช

วงดนตรีไทยโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช ก่อตั้งมายาวนานกว่า 30 ปี ซึ่งตลอดระยะเวลา 30 ปี ได้มีการพัฒนาโดยตลอด โรงเรียนจึงสนับสนุนให้ทางชมรมส่งประกวดดนตรีไทยในรายการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นระดับเขต ระดับภาค และระดับประเทศ จึงได้รับรางวัลมากมาย ผู้วิจัยจึงสรุปผลงานที่โดดเด่นของชมรม ดังนี้ (ผลงานระหว่างปีการศึกษา 2544-2559)

รายการที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ ทั้งหมด 10 รายการ ดังนี้

- 1) ชนะเลิศการประกวดดนตรีไทยระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชิงถ้วยพระราชทาน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ประเภทวงเครื่องสายผสมปี่พาทย์เครื่องคู่ ปีการศึกษา 2548 ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- 2) ชนะเลิศการประกวดดนตรีไทยระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเภทวงมโหรี ปีการศึกษา 2551 ณ มหาวิทยาลัยสารคาม
- 3) ชนะเลิศการประกวดดนตรีไทยระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเภทวงมโหรี ปีการศึกษา 2552 ณ มหาวิทยาลัยสารคาม
- 4) ชนะเลิศการประกวดดนตรีไทยระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเภทวงมโหรี ปีการศึกษา 2553 (3 ปี ซ้อน) ณ มหาวิทยาลัยสารคาม
- 5) ชนะเลิศการประกวดดนตรีไทย งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ระดับชาติ ประเภทปี่พาทย์ไม้นวมผสมเครื่องสายเครื่องเดี่ยว ปีการศึกษา 2553 ณ อิมแพคเมืองทองธานี
- 6) ชนะเลิศการประกวดดนตรีไทย งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ระดับชาติ ประเภทวงเครื่องสายวงเล็กผสมซิม ปีการศึกษา 2553 ณ อิมแพคเมืองทองธานี
- 7) ชนะเลิศการประกวดดนตรีไทย งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ระดับชาติ ประเภทวงเครื่องสายวงเล็กผสมซิม ปีการศึกษา 2554 ณ อิมแพคเมืองทองธานี
- 8) ชนะเลิศการประกวดดนตรีไทย งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ระดับชาติ ประเภทวงเครื่องสายวงเล็กผสมซิม ปีการศึกษา 2555 (3 ปีซ้อน) ณ อิมแพคเมืองทองธานี
- 9) ชนะเลิศการประกวดดนตรีไทยระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชิงถ้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ประเภทวงเครื่องสายประสมปี่พาทย์ไม้นวมผสมซิม ปีการศึกษา 2554 ณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
- 10) ชนะเลิศการประกวดดนตรีไทยระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชิงถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ประเภทวงเครื่องสายผสมปี่พาทย์เครื่องคู่ ปีการศึกษา 2554 ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ประกวดดนตรีไทยระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ประกวดดนตรีไทยระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วงดนตรีไทยโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช ได้ประกวดดนตรีไทยทั้งในระดับเขต ระดับภาค และระดับประเทศ จึงได้รับรางวัลมากมาย จากผลงานการประกวดดนตรีไทย ซึ่งให้เห็นถึงความสามารถของนักเรียนในวง ซึ่งการประกวดดนตรีไทยจะช่วยพัฒนาฝีมือทางด้านดนตรีไทยและได้รับประสบการณ์มากมาย ทำให้วงดนตรีไทยโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราชสร้างผลงานได้ดีมาโดยตลอด และยังสามารถสร้างชื่อเสียงให้โรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ

3. การบริหารจัดการของวงดนตรีไทยโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช

วงดนตรีไทยโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราชได้สร้างผลงานทางด้านดนตรีไทยมาโดยตลอด และได้รับรางวัลมากมาย ผู้เขียนจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารจัดการของวงดนตรีไทยโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช ซึ่งการบริหารจัดการของวงดนตรีไทยโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช สามารถแบ่งการบริหารจัดการออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการจัดการสมาชิกในวงดนตรี ถือเป็นเรื่องที่สำคัญมาก วงดนตรีไทยโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราชจึงมีวิธีการคัดเลือกสมาชิกเข้ามาในวงดนตรีอย่างเป็นระบบ ดังต่อไปนี้

1.1 คัดเลือกจากการชักชวน ซึ่งโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช มีนโยบายให้นักเรียนในโรงเรียนต้องเรียนดนตรีไทย คือ 1.วิชาเลือกดนตรีไทย จะมีแก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเท่านั้น 2.วิชาชุมนุม

จะมีนักเรียนทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งวิชาเรียนทั้งสองวิชานี้ จะทำให้ค้นพบเด็กนักเรียนที่มีความสามารถทางด้านดนตรีไทย และเมื่อพบว่าบุคคลนั้นเป็นผู้มีความสามารถทางด้านดนตรีไทย ก็จะมีการชักชวนให้มาเข้าร่วมวง เพื่อจะนำบุคคลนั้นมาพัฒนาฝีมือให้เกิดความเชี่ยวชาญ และทำให้วงดนตรีไทยโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราชมีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.2 คัดเลือกจากการรับสมัคร ซึ่งโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช มีการคัดเลือกนักเรียนที่จะเข้าศึกษาในระบบพิเศษ (โควตาดนตรีไทย) ซึ่งทางโรงเรียนจะใช้วิทยากรภายนอกมาเป็นกรรมการในการสอบคัดเลือกด้วย จึงทำให้ทางวงดนตรีไทยโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช สามารถเลือกนักเรียนที่มีความสามารถทางด้านดนตรีไทยได้ตามที่ต้องการ

2. ด้านการจัดการงบประมาณ การบริหารจัดการด้านงบประมาณของวงดนตรีไทยโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช สามารถแบ่งการบริหารจัดการออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

2.1 รายรับ

- งบประมาณจากโรงเรียน วงดนตรีไทยโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช จะได้รับงบประมาณสนับสนุนจากทางโรงเรียนทุกปีการศึกษา จำนวนเงินที่ได้ทางโรงเรียนจะให้ตามความเหมาะสม แต่อาจจะไม่เพียงพอต่อรายจ่ายของวง ทางวงจึงมีวิธีแก้ไขด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การช่วยงานบริการสังคม หาผู้สนับสนุนจากภายนอก เป็นต้น

- งานบริการสังคม วงดนตรีไทยโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช ได้มีการช่วยงานบริการสังคมอย่างสม่ำเสมอ โดยการช่วยบรรเลงดนตรีไทย ซึ่งการบริการสังคมนั้น จะมีงานที่แตกต่างกันไป เช่น งานแต่ง งานบวช งานศพ งานทอดกฐิน งานขึ้นบ้านใหม่ เป็นต้น แต่ละงานจะมีค่าตอบแทนที่แตกต่างกันไป ตามที่ทางเจ้าภาพเห็นสมควร ซึ่งค่าตอบแทนที่ได้นั้น อาจารย์ผู้สอนจะหักเงินส่วนหนึ่งเข้าวง และอีกส่วนหนึ่งจะเฉลี่ยให้เด็กนักเรียนทุกคนเท่า ๆ กัน แต่ถ้าทางเจ้าภาพให้ค่าตอบแทนมาน้อย นักเรียนทุกคนจะไม่รับค่าตัวและนำเงินทั้งหมดมอบให้ทางวง

- ผู้สนับสนุนจากภายนอก วงดนตรีไทยโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช มีผู้สนับสนุนจากภายนอกมากมาย ไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครองนักเรียน บุคลากรในโรงเรียน และศิษย์เก่า ซึ่งงบประมาณที่ได้จากการสนับสนุนนั้น ทางอาจารย์ผู้สอนจะนำไปซื้ออาหารและสวัสดิการช่วงเข้าค่ายฝึกซ้อม และนอกเหนือจากการสนับสนุนงบประมาณนั้น ทางผู้สนับสนุนก็จะมี การสนับสนุนที่แตกต่างกันออกไป เช่น อาหารและสวัสดิการ เครื่องทำน้ำเย็น เป็นต้น

2.2 รายจ่าย

- ซ่อมบำรุงเครื่องดนตรี การซ่อมบำรุงเครื่องดนตรีของวงดนตรีไทยโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช จะใช้งบประมาณ 2 ส่วนในการซ่อมบำรุง คือ งบประมาณจากทางโรงเรียนและงบประมาณจากเงินกองกลางของวง ซึ่งงบประมาณจากทางโรงเรียนนั้นอาจจะไม่เพียงพอสำหรับการซ่อมบำรุงเครื่องดนตรีไทย เพราะปัจจุบันอุปกรณ์ซ่อมแซมเครื่องดนตรีไทยมีราคาค่อนข้างสูง ส่วนงบประมาณจากเงินกองกลางของวง ซึ่งงบประมาณส่วนนี้จะใช้ซื้ออุปกรณ์ที่ใช้เป็นอะไหล่ในการซ่อมแซมเครื่องดนตรีไทยที่มีราคาไม่แพง เช่น สายซอ ตะกั่ว เชือกร้อยระนาด เป็นต้น

- ค่าอาหารและสวัสดิการในการเข้าค่ายฝึกซ้อม ค่าอาหารและสวัสดิการในการเข้าค่ายฝึกซ้อมของวงดนตรีไทยโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราชนั้น จะใช้งบประมาณจากเงินกองกลางของวงเป็นหลัก ซึ่งทางวงจะมีนโยบายให้นักเรียนทุกคนที่มาเข้าค่ายฝึกซ้อม นำข้าวสารมาคนละ 2 กิโลกรัม เพราะอาจารย์ผู้สอนจะให้เด็กนักเรียนทำอาหารรับประทานกันเอง เพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่ายภายในวง และช่วงเข้าค่ายฝึกซ้อมจะมีผู้ปกครองของนักเรียนนำอาหารมาสนับสนุนให้แก่วงอยู่เป็นประจำ เช่น มาม่า ไข่ น้ำดื่ม ขนม เป็นต้น

- ค่าตอบแทนวิทยากรพิเศษ วงดนตรีไทยโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช มีการจัดค่ายพัฒนาศักยภาพนักเรียนขึ้นทุก ๆ ปีการศึกษา จำเป็นต้องเชิญวิทยากรพิเศษมาให้ความรู้เพิ่มเติมแก่นักเรียน และทางโรงเรียนจะเป็นผู้ดำเนินการเรื่องค่าตอบแทนของวิทยากรเอง ซึ่งทางวงจะเชิญวิทยากรพิเศษมาให้ความรู้ 2-3 ครั้งต่อหนึ่งปีการศึกษา บางครั้งงบประมาณของทางโรงเรียนอาจจะไม่เพียงพอ ทางวงจึงใช้เงินกองกลางของวงเป็นค่าตอบแทนวิทยากร

3. ด้านการจัดการการฝึกซ้อม การฝึกซ้อมของวงดนตรีไทยโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช แบ่งออกเป็น 3 ช่วงเวลา ดังนี้

การฝึกซ้อมช่วงเช้า (07.30 – 08.30 น.) การบริหารจัดการการฝึกซ้อมช่วงเช้าของโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช จะเป็นการฝึกซ้อมแบบรวมวง โดยจะบรรเลงเพลงไล่มือก่อนเป็นอันดับแรก ซึ่งเพลงที่ใช้บรรเลงในการไล่มือของทุกวัน คือ เพลงมุล่ง ขึ้นเดียว เพราะนักดนตรีไทยส่วนใหญ่ จะนิยมใช้เพลงนี้เป็นเพลงสำหรับการไล่มือ จะใช้เวลาในการบรรเลงเพลงไล่มือ 30 นาที หลังจากไล่มือเสร็จก็จะทวนเพลงต่าง ๆ ตามเวลาที่เหมาะสม

การฝึกซ้อมช่วงเย็น (16.00 – 17.30 น.) การบริหารจัดการการฝึกซ้อมช่วงเย็นของโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช จะเริ่มจากการฝึกซ้อมแบบแยกตามเครื่องมือของตนเอง เพื่อให้แต่ละคนได้ฝึกทักษะเฉพาะของเครื่องดนตรีของตนเอง ซึ่งนักเรียนคนที่เรียนซิม จะได้เรียนกับอาจารย์ผู้สอนโดยตรง เพราะอาจารย์มีความเชี่ยวชาญในการบรรเลงซิม ส่วนเครื่องมืออื่น ๆ ก็จะมีรุ่นพี่หรืออาจารย์พิเศษมาช่วยสอนอยู่เป็นประจำ

การฝึกซ้อมก่อนการประกวดดนตรีไทย การบริหารจัดการการฝึกซ้อมก่อนการประกวดดนตรีไทยของโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช จะเริ่มจากการที่ให้นักเรียนทุกคนมาเข้าค่ายที่โรงเรียนเพื่อทำการฝึกซ้อมก่อนการประกวด เป็นระยะเวลา 1-2 เดือน ซึ่งการจัดตารางการฝึกซ้อมนั้น จะขึ้นอยู่กับกาเปิด-ปิดภาคเรียนในโรงเรียน ถ้าหากการฝึกซ้อมตรงกับช่วงเปิดภาคเรียน จะทำให้มีเวลาซ้อมน้อยกว่าเวลาปิดภาคเรียน ทางวงจึงจัดตารางการฝึกซ้อมในช่วงเช้า และหลังเลิกเรียน แต่จะเพิ่มเวลาการซ้อมหลังเลิกเรียนออกไปจนถึงเวลา 20.00 น. แต่ถ้าการฝึกซ้อมตรงกับช่วงปิดภาคเรียน ทางวงจะจัดตารางการฝึกซ้อมเพิ่มขึ้นกว่าปกติ การซ้อมช่วงปิดภาคเรียนนี้ จะมีการซ้อมทั้งหมด 3 ช่วงเวลา คือ 1) ช่วงเช้า (09.00-12.00 น.) 2) ช่วงบ่าย (13.00-16.00 น.) 3) ช่วงค่ำ (19.00-22.00 น.) ซึ่งการซ้อมช่วงปิดภาคเรียนนี้ จะมีการออกกำลังกายและไล่มือทุกเช้า ในเวลา 05.00 น. ของทุกวัน

การฝึกซ้อมก่อนการประกวดในแต่ละครั้ง ทางชมรมจะเชิญวิทยากรพิเศษมาช่วยพัฒนา และช่วยเสริมทักษะให้แก่สมาชิกในวง ซึ่งวิทยากรพิเศษนั้นจะมีทั้งศิษย์เก่าและอาจารย์ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านดนตรีไทยมาให้ความรู้แก่นักเรียนตลอดระยะเวลาของการซ้อม

4. การสอนดนตรีและการถ่ายทอดดนตรี

การถ่ายทอดดนตรีหรือภาษาของนักดนตรีไทยเรียกว่า “การต่อเพลง” มีความสำคัญอย่างมากต่อนักดนตรีไทยทั้งในอดีตและปัจจุบัน ต้องใช้บุคคลที่มีความรู้ให้การต่อเพลงให้แก่ นักเรียน ซึ่งกระบวนการการต่อเพลงของวงดนตรีไทยโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช แบ่งออกตามรูปแบบ ดังนี้

1. การต่อเพลงแบบมุขปาถะ สำหรับการต่อเพลงในลักษณะนี้ เป็นการสอนแบบโบราณ ซึ่งใช้วิธีการถ่ายทอดแบบท่องจำ จึงถือเป็นเอกลักษณ์ในวัฒนธรรมการถ่ายทอดดนตรีไทย ซึ่งไม่มีการใช้ตัวโน้ตในการจดจำทำนองเพลงต่าง ๆ ปัจจุบันวงดนตรีไทยโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราชยังใช้รูปแบบการต่อเพลงรูปแบบนี้มาโดยตลอด โดยแบ่งออกได้เป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

1.1 การต่อเพลงแบบอาจารย์สอนลูกศิษย์

การต่อเพลงแบบอาจารย์สอนลูกศิษย์ เป็นระบบที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย การบริหารจัดการการต่อเพลงแบบอาจารย์สอนลูกศิษย์นี้ หมายถึง การที่อาจารย์ผู้ควบคุมวงหรืออาจารย์พิเศษเป็นผู้ต่อเพลงให้แก่สมาชิกในวง การต่อเพลงในลักษณะนี้นิยมใช้กันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เพราะทำให้ลูกศิษย์จำได้ง่ายกว่าการต่อเพลงแบบใช้โน้ต ซึ่งครูผู้สอนจะปฏิบัติให้ดูก่อน จึงจะให้ลูกศิษย์บรรเลงตามครูผู้สอน การต่อเพลงแบบอาจารย์สอนลูกศิษย์นี้ ยังเป็นการทำให้ลูกศิษย์เกิดแรงบันดาลใจในการเล่นดนตรีไทยอีกด้วย เพราะลูกศิษย์ได้เห็นเทคนิคการบรรเลงของครูผู้สอน จึงอยากจะทำบรรเลงให้ได้อย่างครูผู้สอน ซึ่งการต่อเพลงของวงดนตรีไทยโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราชในบางครั้งจะเชิญวิทยากรพิเศษมาให้ความรู้เพิ่มเติมด้วย ซึ่งการเชิญวิทยากรพิเศษมาให้ความรู้แก่นักเรียนถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ให้นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น วิทยากรพิเศษที่ทางโรงเรียนเชิญมานั้น ส่วนใหญ่จะเป็นวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านปี่พาทย์ เพราะอาจารย์ผู้ควบคุมวงไม่ถนัดทางการสอนเครื่องปี่พาทย์ จึงได้เชิญวิทยากรพิเศษมาบ่อยครั้ง โดยวิทยากรพิเศษที่ทางโรงเรียนได้เชิญมาสอน มีดังนี้ อาจารย์मितต ทรัพย์ผุด, อาจารย์ภิชิต เถณะสวัสดิ์, อาจารย์วุฒิไกร ไชยกาล เป็นต้น

การต่อเพลงโดยวิทยากรพิเศษ โดยอาจารย์मितต ทรัพย์ผุด

1.2 การต่อเพลงแบบรุ่นพี่สอนรุ่นน้อง (พี่สอนน้อง)

การต่อเพลงแบบรุ่นพี่สอนรุ่นน้องเป็นระบบที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย ซึ่งวงดนตรีไทยโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราชก็เป็นหนึ่งในโรงเรียนที่ใช้ระบบพี่สอนน้องเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการบริหารจัดการเช่นกัน ระบบพี่สอนน้อง หมายถึง การที่รุ่นพี่ศิษย์เก่าและศิษย์ปัจจุบันที่มีความสามารถและมีประสบการณ์มาเป็นพี่เลี้ยงให้แก่รุ่นน้องในการต่อเพลง เพราะจะช่วยให้รุ่นน้องไม่เคร่งเครียดในการต่อเพลง และสามารถช่วยให้รุ่นพี่และรุ่นน้องในวงมีความสัมพันธ์ได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น

โน้ต การเรียนดนตรีไทยในอดีตที่ผ่านมา เป็นการเรียนรู้โดยอาศัยการจำเป็นหลัก ในปัจจุบันลักษณะการถ่ายทอดความรู้ได้เปลี่ยนไป ได้มีผู้คิดค้นระบบโน้ตดนตรีไทยขึ้นมาเพื่อช่วยให้การถ่ายทอดความรู้ สะดวกและง่ายขึ้น การต่อเพลงในลักษณะนี้จะให้นักเรียนดูโน้ตและบรรเลงตามโน้ต โดยอาจารย์ผู้สอนจะเป็นคนคอยแนะนำลักษณะการใช้มี่อว่าใช้อย่างไร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 หน่วยงานรัฐหรือองค์กรเอกชนควรให้การสนับสนุน ส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมดนตรีไทย เพราะหากไม่มีการสืบทอดอย่างเป็นระบบ วัฒนธรรมเหล่านี้จะสูญหายไป

1.2 สามารถนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปปรับใช้และพัฒนาสถาบันการศึกษาที่มีการเรียนการสอนทางด้านดนตรีได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาการบริหารจัดการของโรงเรียนอื่น ๆ

2.2 ควรศึกษาหลักสูตรการศึกษาที่มีดนตรีไทยในโรงเรียนอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

เฉลิมศักดิ์ พิภลศรี. (2530). สังคตินิยมว่าด้วยดนตรีไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

ณัฐภูมิ นนทสิริกุล. (2553). การบริหารจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปดนตรีไทยวงปี่พาทย์เพื่อการอนุรักษ์
ของเทศบาลตำบลห้วยพหล อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ปิยพันธ์ แสนทวีสุข. (2550). ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการศึกษาดนตรี ของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย. สาขาการบริการเชิงบูรณาการ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.

วิระ บำรุงศรี. (2558) การบริหารจัดการวงดนตรีลูกทุ่งในประเทศไทย กรณีศึกษาวงดนตรีลูกทุ่ง บุญศรี รัตนง, นกน้อย
อโพรพ, อาภาพร นครสวรรค์, เอกชัย ศรีวิชัย. วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ. ปีที่ 16 ฉบับที่ 32.

วิรัช รัชนิภาวรรณ. (2551). การบริหารจัดการและการบริหารพัฒนา. กรุงเทพฯ: บริษัทเอ็กสเปอร์เน็ท จำกัด.

สมชาย เอี่ยมบางยุง. (2545). กระบวนการถ่ายทอดchimของชมรมดนตรีไทย มูลนิธิหลวงประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง). วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาดนตรีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

อังคณา แสงอนันต์. (2553). การสืบทอดดนตรีไทยสายครูอุทัย แก้วละเอียด กรณีศึกษา วงไทยบรรเลง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหาวชิราลงกรณ กรุงเทพมหานคร.